

Zoë Jenny

Portrettet

(*Das Portrait*, Frankfurt 2007, 205 s.)

(Utdrag fra s. 7 – 11:)

Det hadde regnet i nesten hele juni. Avisene hadde meldt om den dårligste sommerstarten på flere tiår. Men på ankomstdagen var det skyfri himmel og allerede i de tidlige morgentimer steg temperaturen til uvante høyder.

"Kanskje er det et godt tegn," tenkte Helen, som hadde vindusplass på flyet. Det er bedre å komme til et ukjent sted på en vakker dag som i dag. På bordet foran henne lå et av rundstykkene som flyvertinnen hadde gått omkring med. Men hun var altfor oppspilt til å spise.

Hun skrudde opp ventilen, så luften strømmet rett mot pannen, men det var likevel for varmt. Nå ergret hun seg over at hun hadde tatt på seg den langermete genseren istedenfor T-skjorte. Men Gabriel hadde ment at en hvit skjorte passet bedre for anledningen og virket mye mer profesjonelt. Hun hørte ordene hans inni seg mens hun så ut. De hadde kretset over byen i flere minutter alt, de kom til å bli forsinket. Hun så høyhus, gater, broer, parker, en elv som slynget seg tvers gjennom byen i en gråbrun bue. Alt der nede er fremmed, tenkte hun, og i et av disse husene, som ser ut som lekehus herfra, skal jeg tilbringe de neste tre månedene. Det var betingelsen.

Det ble sørget for alt, hadde R. forsikret i brevet, "De trenger ikke bekymre Dem om noe som helst".

Under henne fløy det et annet fly, det så som om det hang i usynlig tråder i luften. Helen vippet utålmodig med foten. Til slutt prøvde hun å lese avisen hun hadde tatt med seg fra flyplassen. Men hun kom ikke lenger enn til førstesiden, leste den samme artikkelen om og om igjen. Den handlet om et oppsiktsvekkende kunsttyveri. Tre verdensberømte bilder var stjålet fra et kunstmuseum, på høylys dag. Det var pussig å forestille seg tre maskerte menn spasere ut av museet med hvert sitt maleri under armen. Ved siden av artikkelen var det et lite bilde av museumsdirektøren, som så inn i kamera med et vantro og temmelig fjollete ansiktsuttrykk. Under sto det i kursiv: *Er mitt museum en selvbetjeningsbutikk?* Om man i kunstnerens levetid hadde spådd at bildene et par tiår etter hans død ville bli verdt millioner og til og med bli utsatt for kunsttyveri, ville han sikkert trodd at man ikke var riktig vel bevart. Helen kom til å tenke på diskusjonen hun nylig hadde hatt med Gabriel. De var uenige om hvorvidt det kunne sies noe objektivt om kunst, en verdivurdering som alle kunne forstå. Helens standpunkt hadde vært at verdivurderinger skjedde fullstendig vilkårlig og i mange tilfelle også var absurde og helt urimelige.

Det var en av disse typiske disputtene deres, som kunne pågå i timevis. Den ble utløst av en utstilling de var på åpningen av. Galleriet var så fullt at de måtte albue seg frem blant folk. Over halvparten av bildene var solgt alt og markert med rød prikk. Hun var irritert, siden Gabriel anklaget henne for å være misunnelig på suksessen.

"Du tar feil, det er bildene," hadde Helen svart broren, "det spiller ingen rolle for meg om han selger eller ei, bildene er og blir dårlige."

Akkurat det hadde de vært enige om. Bildene var rett og slett for innsmigrende. Selvportretter som viste kunstneren i arbeid i atelieret. Byprospekter

med dramatisk himmel. Et torv i regn, våt brolegning, en rød paraply. Teknisk dyktig og godt iscenesatt, men uten et snev av noe som helst gåtefullt. Det eneste Helen likte, var et lite bilde som hang for seg selv, av noen barn på en strand. Det var den korte stunden like før skumring, akkurat idet det blir kjølig. Barna kommer opp av vannet, man fornermer hvordan de er ferdige med å leke, leter etter de tørre klærne sine og ønsker seg hjem, inn i varmen.

Helen drakk opp champagnen i én slurk. "Vi går," sa hun surt, "jeg er nødt til å få meg litt frisk luft." På veien ut hadde Gabriel tatt med seg prislisten og regnet ut hvor mye galleriet og kunstneren måtte ha tjent den kvelden. Så hadde de sittet ved en bardisk og diskutert til tre om morgenen. Helen tenkte på den ampre samtalen og hvor utilfredsstillende den hadde vært.

"Han er en som bare vet nøyaktig hva folk vil ha," hadde Gabriel sagt i sinne, "det borgerlige publikum ønsker seg bohemer, sånn at de kan få avspenning gjennom kunstopplevelse, og dessuten håpe på en spekulasjonsgevinst. Loven om tilbud og etterspørsel gjelder jo overalt. Om det dreier seg om et kunstverk eller en boks erter, så er prinsippet alltid det samme, det er prinsippet om suksess eller ikke suksess." Men Helen holdt på at det også var noe mer, det måtte være noe mer, noe man ikke uten videre kunne vurdere eller si hva var. "Du er og blir en romantiker," hadde Gabriel svart. "Du søker det uoppnåelige. Mens i galleriene ser man stadig flere ting som ikke burde selges som kunst, men heller som pyntegjenstander og andre interiørdetaljer, på linje med tapeter og lysestaker." I all hemmelighet måtte hun gi broren rett. Men det måtte det da finnes noe som lå utenfor den banale markedsloven. Hun visste at hun hadde rett, men kunne ikke engang forklare seg selv hvorfor.

(Oversatt av Per Qvale.)